

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Status controuersiæ. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

CAPVT I.

De actu controuersie.

Cum in hac disputatione, & sequenti querimus, quorum cognitione procedat verbum diuinum; aut de Spiritu sancto quorum amore spiretur, non dubitamus intellectiōem, quā verbum producit, ita esse fecundam, & communem, vt non solum essentia Dei, sed reliqua etiam omnia quæ sunt in Deo, complectatur. Nā sicut in verbo suo cognoscit omnia, sic etiam in eo omnia dicit, etiam creaturas possibiles, & futuras. Naque etiam præsens questio est, an Deus prius intelligat omnia, quam producat, & ex illorum cognitione, tanquam ex principio generet verbum suum. Nam, vt dicebamus, disputat. 12. cap. 1. principium producendi verbum non est intellectio, sed memoria, hoc est, intellectus patris veluti in actu primo. Quinimo productio verbi est ipsamet intellectio notionalis, quæ est in patre: tamen si Scotus, & nonnulli putent, prius esse intellectiōem, quam productionem verbi: & ita peculiarem ipsi in hac controuersia secutus est opinionem, vt capit. sequenti videbimus. Sed præsens controuersia cum alijs, qui dicunt, ipso actu intelligendi produci verbum, in eo præcipue sita est, vtum in intellectu Patris, & in essentia illius veluti in specie, & principio intelligende per se re requisito ad productionem verbi, contineantur omnia, quæ sunt in Deo; veluti intelligibilia in actu 1. sicut obiectum dicitur esse in intellectu; ratione speciei intelligibilis ad producendam sui intellectiōem; vt principium per se necessarium: an potius aliqua ibi solum contineantur tanquam necessario committantia ipsam verbi generationem. Atque hoc pacto etiam intellecta questione, varia sunt Theologorum placita, vt sequenti capite referemus.

CAPVT II.

Varia Scholasticorum opiniones.

Sententiam Scoti sic intellexit Caietanus in Commentario huius articuli, vt assereret, nec verbum diuinum procedere ex scientia personarum, nec Spiritum sanctum ex amore earundem, tanquam ex principio, sed ex scientia, aut amore solius essentiae: personas autem sub eadem scientia, seu amore cadere necessario, concomitater tamen sicut etiam creaturas: quamuis haec alia ratione sub ea cōprehendantur, nempe contingenter. Hanc sententiam colligit Caietanus ex Scoto in primū dist. 32. quæst. 2. §. Ad primū dico, in solutione vltimi, vbi solum loquitur de processione Spiritus sancti, & asserit id, quod modo referebamus. Idem affirmat in eadem distinct. quæst. 2. ad vltimum. Id autem fieri debet, & maiori multo ratione de processione verbi, vt statim videbimus. Alijs vero in locis vbi disputat, vtum verbum procedat ex cognitione creaturarum, an solius essentiae, solum affirmat, produci ex cognitione solius obiecti primarij, hoc est, essentiae diuinæ: non secundarij, scilicet creaturarum, nulla de personis mentione facta: ibique solum assignat primarium obiectum, *Varquez in 1. partem Tem. II.*

essentiam scilicet diuinam, & secundarium, scilicet creaturas: vt videre est apud eundem in secundum distinct. 1. quæst. 1. §. Quantum ad primum, & §. Quantum in hoc iuratur, & quodlib. 14. §. His intelligendum est. Nihilominus ex doctrina, quam tradidit in primum dist. 2. q. 7. §. Obijciunt contra, circa finem, & alijs locis disput. 111. cap. 2. allegatis, non obicere colligitur, in prædicta fuisse sententia: asserit enim, verbum non procedere per actum scientiæ, & cognitionis, sed per actum dicendi, quem putat sequi ex actu intellectiōis, & scientiæ, & ipso esse posteriore: hinc autem fit, vt antequam prima persona dicat verbum suum, non possit ipse verbi habere scientiam, imo neque paternitatis: quia in illo priori rationis, antequam dicat verbum, ipsa non habet rationem patris, cum nondum sit filius. Quod si filius non procedit ex cognitione paternitatis, & ipsius filiationis: multo minus ex noticia Spiritus sancti: superest igitur, vt ex noticia solius essentiae producat. De attributis, quæ putat distingui ex natura rei ab essentia, nihil dicit Scotus: sed meo iudicio nomine essentiae ea comprehendit: quia licet ab essentia formaliter differant: ad illius tamen perfectionem, etiam ex mente Scoti, pertinent: & ita ad filij generationem concurrere debent.

Hæc sententia probari potest primum, quia, vt diximus, in illo priori signo rationis nodum sunt paternitas, filiatio & spiratio: ergo tunc nondum est scientia intuitiua illarum: ac proinde nec ex illarum noticia oriri potest actus dicendi, quo producit verbum. Aut asserendum est, non per notionem intuitiuam illarum iam præsentium, sed per abstractiuam earundem quasi possibilem, aut quasi in sequenti instanti futurarum procedere: quod videtur absurdum: cum ea, quæ sunt in Deo noticia intuitiua, quæ terminatur ad id, quod præsens est, ab ipso Deo videantur. Deinde si verbum procederet à spiratione passiuā, vt à principio intelligibili, esset imago Spiritus sancti, quia vt verbum sit aliquius imago, satis est, si procedat ab eo, vt ab obiecto intelligibili per se requisito ad productionem: atque eadem ratione fieret, vt verbum esset sui ipsius imago, si ex sui noticia procederet. Hæc sunt rationes, quæ pro sententia Scoti fieri possunt.

Hæc tamen opinio ex dictis in disputat. 112. cap. 2. & 3. nullo negotio refutari potest. Ibi enim contra Scotum ostendimus, fundamentum, quo hæc sua sententia nititur, falsum esse nimirum verbum procedere per actum dicendi intellectus, qui sit posterior intellectiōe, cum reuera producat ipso actu intellectiōis notionalis. Quocirca nihil obstat videtur, quominus cognitio, quæ verbum producit, sit cognitio paternitatis, & filiationis, vt c. sequenti explicabitur. Idem de Spiritu sancto dicendum est, cum ille vere procedat actu dilectionis notionalis, non autem, vt putauit Scotus, actu alio posteriori, qui formaliter non esset dilectio, sed solum spiratio. Quomodo vero non generetur verbum noticia sui ipsius, & Spiritus sancti subesse possibili, aut futuro, statim contra Caiet. & alios videbimus.

Secunda sententia est, verbum quidem produci cognitione sui ipsius, & Spiritus sancti, nō qui dem intuitiua, sed quasi abstractiua, quam videntur sibi auctores ipsius ex Caietano in commentario huius articuli colligere. Ille namque ad secundum

43

Scoti sententia probatur primo.

Probatum secundo.

5.

Scoti sententia refutatur.

6.

Tertia sententia.

Ferrari.

Q